

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO NUTARTIS (šeštoji kolegija)

2014 m. birželio 26 d. *

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalis — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — Nacionaliniai teisės aktai, kuriais numatyta sumažinti atlyginimus tam tikriems viešojo sektoriaus darbuotojams — Sąjungos teisės neįgyvendinimas — Akivaizdus Teisingumo Teismo jurisdikcijos nebuvimas“

Byloje C-264/12

dėl *Tribunal do Trabalho do Porto* (Portugalija) 2012 m. gegužės 22 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. gegužės 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Sindicato Nacional dos Profissionais de Seguros e Afins

prieš

Fidelidade Mundial – Companhia de Seguros SA,

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Borg Barthet, teisėjai E. Levits (pranešėjas) ir M. Berger,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Fidelidade Mundial – Companhia de Seguros SA*, atstovaujamos *advogada* R. Simões Correia,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes, V. Silva ir F. Almeida,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir J. Langer,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. França, J.-P. Keppenne ir D. Martin,

atsižvelgęs į išklautus generalinį advokatą priimtą sprendimą išspręsti bylą motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalį,

priima šią

* Proceso kalba: portugalų.

Nutartį

1. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 20 straipsnio, 21 straipsnio 1 dalies ir 31 straipsnio 1 dalies išaiškinimu.
2. Prašymas pateiktas nagrinėjant *Sindicato Nacional dos Profissionais de Seguros e Afins* ir *Fidelidade Mundial – Companhia de Seguros SA* (toliau – *Fidelidade Mundial*) ginčą dėl pastarosios darbuotojams mokėtų atostogų ir Kalėdų premijų panaikinimo.

Teisinis pagrindas

3. Portugalijos 2011 m. gruodžio 30 d. įstatymo Nr. 64–B/2011, kuriuo patvirtintas 2012 m. valstybės biudžetas (2011 m. gruodžio 30 d. *Diário da República*, I serija, Nr. 250, toliau – 2012 m. valstybės biudžeto įstatymas), 20 straipsnyje nustatyta, kad 2010 m. gruodžio 31 d. Įstatymu Nr. 55–A/2010 (2010 m. gruodžio 31 d. *Diário da República*, I serija, Nr. 25, toliau – 2011 m. valstybės biudžeto įstatymas) patvirtintas viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimų sumažėjimas liks galioti 2012 m.
4. 2012 m. valstybės biudžeto įstatymo 21 straipsnyje „Atostogų ir Kalėdų ir kitų panašių premijų mokėjimo nutraukimas“ nustatyta:

„1. Kol bus vykdoma ekonominės ir finansinės pagalbos programa (PAEF), kuri yra specialioji biudžeto stabilumo priemonė, nutraukiamas atostogų ir Kalėdų premijų ar bet kokių kitų vadinamųjų tryliktųjų ar keturioliktųjų atlyginimų mokėjimas asmenims, nurodytiems [2011 m. valstybės biudžeto įstatymo] su pakeitimais, padarytais 2011 m. rugpjūčio 26 d. Įstatymu Nr. 48/2011 ir 2011 m. lapkričio 30 d. Įstatymu Nr. 60-A/2011, 19 straipsnio 9 dalyje, kurių bazinis mėnesinis darbo užmokestis yra didesnis kaip 1 100 EUR.

2. [2011 m. valstybės biudžeto įstatymo] su pakeitimais, padarytais 2011 m. rugpjūčio 26 d. Įstatymu Nr. 48/2011 ir 2011 m. lapkričio 30 d. Įstatymu Nr. 60-A/2011, 19 straipsnio 9 dalyje nurodytiems asmenims, kurių bazinis mėnesinis darbo užmokestis yra 600 EUR arba daugiau, bet neviršija 1 100 EUR, ankstesniame punkte nurodytos išmokos ar pašalpos sumažinamos; šiems asmenims mokama suma apskaičiuojama taip: išmokos / pašalpos = $1\,320 - 1,2 \times$ bazinis mėnesio darbo užmokestis.

3. Pirmiau nurodytų dalių nuostatos taikomos visoms išmokoms, neatsižvelgiant į jų formalią paskirtį, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai priylgsta tose dalyse nurodytų premijų mokėjimams, būtent papildomoms išmokoms prie mėnesinio darbo užmokesčio.

4. 1 ir 2 dalių nuostatos taip pat taikomos paslaugų teikimo sutartims, sudarytoms su fiziniiais ar juridiniais asmenimis, pagal kurias paslaugos teikiamos nuolat ir kuriose numatyti mokėjimai kas mėnesį ir papildomi vienas ar du tokio paties dydžio mokėjimai per metus.

5. Šio straipsnio nuostatos taikomos po to, kai darbo užmokestis buvo sumažintas pagal [2011 m. valstybės biudžeto įstatymo] su pakeitimais, padarytais 2011 m. rugpjūčio 26 d. Įstatymu Nr. 48/2011 ir 2011 m. lapkričio 30 d. Įstatymu Nr. 60-A/2011, 19 straipsnį ir to paties įstatymo 23 straipsnį.

6. Šios straipsnio nuostatos taikomos atostogų premijoms, į kurias teisę turi asmenys, nurodyti minėtuose straipsniuose, neatsižvelgiant į tai, ar jos mokamos už 2012 m. pradžioje ar vėliau paimtas atostogas, įskaitant *pro rata* išmokas, mokėtinas dėl teisinių darbo santykių nutraukimo ar sustabdymo.

7. Ankstesnėje dalyje išdėstytos nuostatos *mutatis mutandis* taikomos Kalėdų premijoms.

8. Šiuo straipsnio nuostatos taip pat taikomos rezerve ar jam prilyginamoje padėtyje esantiems darbuotojams neatsižvelgiant į tai, ar jie faktiškai dirba, ar ne.

9. Šiame straipsnyje nustatyta tvarka yra privaloma, laikoma viršesne už bet kokias kitas priešingas specialiąsias ar išimtines teisės normas ir kolektyvines darbo reglamentavimo priemones ir kolektyvines darbo sutartis, pagal kurias negalima nukrypti nuo šios tvarkos ar ją pakeisti“.

- 5 Pagal *Associação Portuguesa de Seguradores* (Portugalijos draudikų asociacija) ir *Sindicatos da actividade Seguradora* (Draudimo veiklos profesinės sąjungos) sudarytos kolektyvinės darbo sutarties (toliau – kolektyvinė sutartis), kuri taikoma šalims pagrindinėje byloje, 35 straipsnio 3 dalį „atostogų premija atitinka darbuotojo realų darbo užmokestį, kurį jis gavo tų metų, kai buvo paimtos atostogos, spalio 31 d.“
- 6 Pagal minėtos sutarties 44 straipsnį „darbuotojas turi teisę į sumą, atitinkančią jo realų darbo užmokestį ir mokamą kartu su mėnesiniu atlyginimu lapkričio mėnesį. Ši suma lygi sumai, į kurią darbuotojas turi teisę gruodžio 31 d.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 7 Portugalijos draudimo kompanija *Fidelidade Mundial* yra akcinė bendrovė, kurios kapitalas priklauso tik valstybei. Ji yra viena iš kolektyvinę sutartį pasirašiusių šalių.
- 8 Taikydama 2012 m. valstybės biudžeto įstatymą, kuriuo siekiama sumažinti viešojo sektoriaus išlaidas, *Fidelidade Mundial* visiškai nutraukė atostogų premijų mokėjimą darbuotojams, kurių mėnesinis atlyginimas yra 1 100 EUR arba daugiau, ir iš dalies darbuotojams, kurių mėnesinis atlyginimas yra nuo 600 iki 1 100 EUR, nors šios premijos buvo numatytos kolektyvinėje sutartyje.
- 9 2012 m. valstybės biudžeto įstatymu papildytos 2011 m. valstybės biudžeto įstatymo nuostatos, kuriomis taip pat buvo siekiama sumažinti viešojo sektoriaus išlaidas.
- 10 Kitą ginčą dėl 2011 m. valstybės biudžeto įstatymo 19 straipsnio nagrinėjęs *Tribunal do Trabalho do Porto*, kuris turėjo didelių abejonių dėl šio straipsnio suderinamumo su Sąjungos teise, jau buvo pateikęs šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. kovo 8 d. (byla C-128/12).
- 11 Nelaukdamas, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą minėtoje byloje, tas pats teismas išsiuntė Teisingumo Teismui šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kuriame keliami tokie patys klausimai, kaip byloje C-128/12.
- 12 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismo sprendimas dėl šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą buvo sustabdytas, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą byloje C-128/12.
- 13 Minėtoje byloje buvo priimta nutartis *Sindicato dos Bancários do Norte ir kt.* (C-128/12, EU:C:2013:149). Šios nutarties 12 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, kad nepaisant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo abejonių dėl 2011 m. valstybės biudžeto įstatymo suderinamumo su Sutartyse įtvirtintais principais ir tikslais sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta jokių konkrečių duomenų, kurie leistų daryti išvadą, kad minėtu įstatymu siekiama įgyvendinti Sąjungos teisę. Todėl tos pačios nutarties 14 punkte Teisingumo Teismas pareiškė, jog *Tribunal do Trabalho do Porto* prašymas priimti prejudicinį sprendimą, pateiktas dėl 2011 m. valstybės biudžeto įstatymo 19 straipsnio, akivaizdžiai nepriklauso jo jurisdikcijai.
- 14 Priėmus šią nutartį *Tribunal do Trabalho do Porto* buvo paprašyta pranešti, ar jis neatsisako prašymo priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje.

- 15 Minėtas teismas patvirtino, kad neatsisako, performulavo savo sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir pakartojo savo abejonas dėl 2012 m. valstybės biudžeto įstatymo 21 straipsnio suderinamumo su Sąjungos teise.
- 16 Būtent tokiomis aplinkybėmis *Tribunal do Trabalho do Porto* paliko galioti savo sprendimą sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1) Ar vienodo požiūrio principas, kuriuo draudžiama bet kokia diskriminacija, turi būti aiškinamas taip, kad jis taikomas viešojo sektoriaus darbuotojams?
  - 2) Ar 2012 m. valstybės biudžeto įstatyme nustatytas sumų, kurios buvo anksčiau mokamos kaip atostogų ir Kalėdų premijos, nemokėjimas, taikomas tik viešojo sektoriaus, arba valstybės įmonių, darbuotojams, prieštarauja bet kokios diskriminacijos draudimo principui, nes diskriminacija atsiranda dėl darbo santykių viešojo pobūdžio?
  - 3) Ar [Chartijos] 31 straipsnio 1 dalyje numatyta darbuotojo teisė į orumą atitinkančias darbo sąlygas turi būti aiškinama taip, kad draudžiama sumažinti atlyginimą be darbuotojo sutikimo, jei nekeičiama darbo sutartis?
  - 4) Ar [Chartijos] 31 straipsnio 1 dalyje numatyta darbuotojo teisė į orumą atitinkančias darbo sąlygas turi būti aiškinama taip, kad ji atitinka teisę į teisingą atlyginimą, kuris darbuotojams ir jų šeimoms užtikrintų tinkamą gyvenimo lygį?
  - 5) Kadangi atostogų ir Kalėdų premijų mokėjimo nutraukimas nėra vienintelė galima, būtina ir esminė priemonė siekiant konsoliduoti viešuosius finansus esant sunkiai šalies ekonominei ir finansinei padėčiai, ar toks sumažinimas prieštarauja [Chartijos] 31 straipsnio 1 dalyje numatytai teisei dėl to, kad dėl jo kyla pavojus gyvenimo lygiui ir finansinių išsipareigojimų, kuriuos darbuotojai ir jų šeimos prisiėmė nesitikėdami, kad jų metinės pajamos sumažės dviem mėnesiniais darbo užmokesčiais, vykdymui?
  - 6) Ar Portugalijos valstybės nustatytas sumažinimas dviem mėnesiniais darbo užmokesčiais, kurio darbuotojai negalėjo numatyti ir tikėtis, prieštarauja teisei į orias darbo sąlygas?
  - 7) Ar 2012 m. valstybės biudžeto įstatymas prieštarauja kolektyvinių derybų teisei dėl to, kad jame numatyta, jog kolektyvinėmis reglamentavimo priemonėmis negalima nukrypti nuo taisyklių, kuriomis reglamentuojamas atostogų ir Kalėdų premijų mokėjimo nutraukimas ir kurios yra viršesnės už šias priemones?“

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

- 17 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalį, jeigu byla akivaizdžiai nepriklauso Teismo jurisdikcijai, išklausęs generalinį advokatą, Teismas gali bet kada nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.
- 18 Pagal SESV 267 straipsnį gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali Sąjungos teisę aiškinti tik neviršydamas jam suteiktų įgaliojimų (žr. Nutarties *Corpus Național al Polițiștilor*, C-434/11, EU:C:2011:830, 13 punktą ir Nutarties *Sindicato dos Bancários do Norte ir kt.*, EU:C:2013:149, 9 punktą).

- 19 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Nutartyje *Sindicato dos Bancários do Norte ir kt.* (EU:C:2013:149) Teisingumo Teismas pareiškė, jog *Tribunal do Trabalho do Porto* pateikti klausimai dėl 2011 m. valstybės biudžeto įstatymo akivaizdžiai nepriklauso jo jurisdikcijai, nes prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra jokių konkrečių duomenų, leidžiančių manyti, kad šiuo įstatymu buvo siekiama įgyvendinti Sąjungos teisę.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo išreikštos abejonės dėl 2012 m. valstybės biudžeto įstatymo suderinamumo su Sąjungos teise yra tokio paties pobūdžio, kaip abejonės, dėl kurių tas pats teismas buvo priverstas kreiptis į Teisingumo Teismą byloje, kurioje priimta Nutartis *Sindicato dos Bancários do Norte ir kt.* (EU:C:2013:149) ir kurioje buvo nagrinėjamas 2011 m. valstybės biudžeto įstatymo suderinamumas su minėta teise. Be to, reikia konstatuoti, kad šioje byloje pateikti klausimai yra analogiški tiems, dėl kurių Teisingumo Teismas yra priėmęs minėtą nutartį.
- 21 Darytina išvada, kad vien aplinkybė, kad buvo performuluotas prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir pakartotos abejonės, jau išreikštos pateikiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl 2011 m. valstybės biudžeto įstatymo, neįrodo Teisingumo Teismo jurisdikcijos atsakyti į nagrinėjamą prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 22 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad šis *Tribunal do Trabalho do Porto* pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą akivaizdžiai nepriklauso Teisingumo Teismas jurisdikcijai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 23 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nutaria:

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą, kurį *Tribunal do Trabalho do Porto* pateikė 2012 m. gegužės 22 d. sprendimu (byla C-264/12), akivaizdžiai nepriklauso Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jurisdikcijai.

Parašai.